

BUGU

Dil ve Eğitim Dergisi

www.bugudergisi.com

Araştırma Makalesi

BUGU
Journal of Language and Education

Makale Geliş Tarihi: 13.08.2020

1/2, 188-196

TÜRKİYE

Makale Kabul Tarihi: 09.09.2020

Ürün Karahan, B. (2020). Dinlemeye yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 1(2), 188-196. <http://dx.doi.org/10.46321/bugu.28>

DİNLEMESİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

Doç. Dr. Berna ÜRÜN KARAHAN

Kafkas Üniversitesi bernacan61@hotmail.com ORCID

Öz

Dinleme anlama ve anlaşmanın kısacası iletişimin de temel taşlarındandır. Bu becerinin edinimi dikkate alınması ve titizlikle üzerinde durulması gereken bir süreçtir. Zira temel becerilerin edinimi bireyin sonraki öğrenme-öğretme ve sosyal süreçlerini de etkileyecektir. Olumlu tecrübeler olumlu tutumlara dönüşür. Olumsuz süreçler ise olumsuz tutumlara neden olur ki bu durum öğrenme ve iletişim süreçlerini de olumsuz yönde etkiler. Bu nedenle beceri edinimi üzerinde durulması gereken bir durumdur. Bu doğrultuda çalışmada ortaokul 5. sınıf öğrencileri için “Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği” geliştirmek amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Kars ili merkezinde bulunan, rastgele yöntemle seçilen ortaokul 5. sınıflarda öğrenim gören 372 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmanın verileri 2019 yılında toplanmıştır. Ölçme aracının geliştirilmesinde öncelikle soru havuzu oluşturulmuş ve uzman görüşüne başvurulmuştur. Elde edilen verilerle açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Sonuç olarak, 22 madde ve 1 alt boyuttan oluşan bir ölçek elde edilmiştir. Bu alt boyut, “dinleme tutumu” olarak adlandırılmıştır. Ölçek 5’li likert yapıda olup puanlamalar “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde sıralanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 110, en düşük puan ise 22’dir. Yapılan DFA sonuçlarına göre ölçeğin uyum katsayılarına bakıldığında modelin veri setine iyi uyum sağladığı görülmüştür. Tüm bu sonuçlar ışığında, ölçeğin geçerli ve güvenilir bir yapıda olduğu sonucuna varılmış ve bu anlamda alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, dinleme, tutum, ortaokul, öğrenci.

A STUDY OF DEVELOPING LISTENING ATTITUDE SCALE

Abstract

Listening is among the cornerstones of understanding and agreement, in brief communication. The acquirement of this skill is a process that needs to be taken into consideration and dwelled upon attentively. This is because the acquirement of basic skills will also affect the individual’s next learning-teaching and social processes. Positive experiences will turn into positive attitudes. Negative processes will lead to negative attitudes, which may affect the learning and communication processes negatively. Therefore, skill acquirement is a condition that needs to be dwelled upon. Accordingly, in

this study, it was aimed to develop the “Listening Attitude Scale” for secondary school five- grade students. The sample of the study consisted of 372 secondary school five-grade students in the city center of Kars who were chosen via the random method. The data of the study were collected in 2019. The assessment tool was developed primarily by creating a question pool and then receiving an expert opinion. Exploratory and confirmatory factor analyses were performed via the data acquired. As a consequence, a scale, comprising 24 items and one subscale, was obtained. This subscale was named as “listening attitude”. In the five-point Likert scale, the scorings range as follows: “Strongly Agree”, “Agree”, “Uncertain”, “Disagree”, and “Strongly Disagree”. According to the results of the CFA, the fit coefficients of the scale demonstrated that the model had a good fit with the data set. In light of all these results, it was concluded that the scale had a valid and reliable structure. In this sense, it is believed to contribute to the literature.

Keywords: Education, listening, attitude, secondary school, student.

Ø. Giriş

Dinleme; işitme-duyma aynı zamanda da anlama ve anlamlandırma sürecidir. “Konuşan kişinin vermek istediği mesajı, pürüzsüz olarak anlayabilme ve söz konusu uyarana karşı tepkide bulunabilme etkinliğidir” (Demirel ve Şahinel, 2006, s. 72). Dinleme, aynı zamanda iletişimi sağlayan bir araçtır. “Bireyin işittiği sesleri anlamlandırması olarak tanımlanan dinleme, iletişim sürecinin temel öğelerindedir” (Uçgun, 2016, s. 1959). Diğer taraftan anlama sürecinde bireyin doğru dinlemeyi bilmesi gerekir. “Dinleme, karşı tarafı edilgen bir yapıda izleme değil iletişimin tam olarak gerçekleşmesi için iletiyi almak ve yorumlamak için çaba sarf etmeyi gerektirir” (Melanlioğlu, 2013, s. 852).

Ancak hiçbir beceri aile ve çevreden ayrı tasavvur edilemez. “Birey ailesinin inançlarını, değer yargılarını ve kültürünü alarak yetişir. Bu öğrenmelere çevre ve okulda öğrendikleri de dâhil olunca zamanla kendini bulur. Bu süreçte yaşadığı durumlar onun edindiği davranışlara yön verir. Davranışlara yön veren ve bireyde kimi zaman yargılara dönüşen bu durumlar tutum olarak nitelendirilir” (Ürün Karahan, 2018, s. 126). “Tutum, belirli bir öğrenim durumuyla ilgili duygu ve davranışların bir kombinasyonu olarak tanımlanır” (Stanfield, 2006, s. 4).

Bireyin edindiği tecrübe ve hayat süreçleri duygu ve düşünceleri üzerinde oldukça etkilidir. Bu açıdan bakıldığında her birey yaşantıları ve tecrübeleri ile değerlendirilmelidir. “Tutumla ilgili önemli nokta, tutumlar davranışın geniş, genel (basit ve spesifik olmayan) belirleyicileri olarak görülmektedir” (Allport, 1929). Thurstone (1932) ise tutumu, bir psikolojik objeye karşı ya da o objeye yönelik etki olarak tanımlamaktadır. Bireye öğrenim hayatında birçok beceri kazandırılır ya da kazandırılmaya çalışılır. Dinleme de bu becerilerden biridir.

Tutum kavramının bireyin davranışları ve öğrenme süreçleri üzerindeki etkisi yadsınamaz. Bu durumda özellikle öğrenme ve öğretme süreçlerinde tutum üzerinde titizlikle durulması gereken bir kavramdır. “Tutum davranışın oluşmasında etkenlerden sadece biri, ancak önemli bir etkendir. Herhangi bir konuyla ilgili olarak tutumun öğretim sürecinde olumlu olmasını sağlarsak, istediğimiz hedeflere ulaşmak çok daha kolay olabilecektir” (Şahinli, 2008, s. 27). Bir beceri ile ilgili bir alışkanlık toplumun o beceriye karşı tutumunu da etkiler (Aydoğan, 2008; Kağıtçıbaşı, 1999; Morgan, 1991).

Dinlemenin bireyin yaşamında etken olan becerilerden biri olduğu düşünüldüğünde, dinlemeye yönelik tutumun öğretim süreçlerinde dikkatle ve titizlikle üzerinde durulması gerekir. Bireyin hem sosyal hem akademik hayatında büyük etkilere neden olabilecek beceri edinimleri dikkate alınması ve incelenmesi gereken konulardandır. Özellikle bilgi ve beceri

edinimi ve bu becerilerin alışkanlık hâline getirilmesi için bireyin becerilere yönelik olumlu tutum içinde olması gerekir.

Yukarıda ifade edilenler ışığında, dinleme becerisine yönelik duygu ve düşüncelerin üzerinde durulması gereken konular olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Dinleme ve dinlemeye yönelik tutumun araştırılmaya değer konular olduğu düşünülmektedir. Alan yazın incelendiğinde tutumun dinleme ve dinlediğini anlama becerilerinin artırılmasında önemli bir etken olarak kabul edilmesinden dolayı eğitim kurumlarının hemen her basamağında öğrenim gören öğrenciler için dinleme ve tutum arasındaki ilişkinin tespitine yönelik araştırmalar yapıldığı dikkat çekmektedir (Tayşi ve Özbay, 2016). Ancak alan yazında dinlemeye yönelik tutumun tespit edilmesi amacıyla geliştirilen değerlendirme araçlarının sınırlı sayıda olduğu ve bu çalışmaların çoğunun 5. sınıf öğrencilerinin ilköğretim kademesinde olduğu dönemlerde yapıldığı ve ortaokula yönelik çalışmaların sadece 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerini kapsadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle 5. sınıf öğrencilerine yönelik dinleme tutum ölçeği geliştirme süreci ihtiyacı doğmuştur.

Alan yazın incelendiğinde dinleme ile ilgili ölçeklerin “dinleme kaygısı” (Melanlıoğlu, 2013), “dinleme öz yeterlik” (Kurudayıoğlu ve Kana, 2013), “dinleme becerisi farkındalığı” (Şahin ve Aydın, 2009) gibi başlıklara yönelik olduğu dikkat çekmektedir. Bu nedenle bu çalışmanın hem ortaokul öğrencisi olan 5. sınıf öğrencilerini kapsamı hem de dinleme ile ilgili herhangi bir sınırlandırma yapmadan tutumu ölçmeyi amaçladığından alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca “güncel, geçerlik ve güvenilirliği yüksek ölçme araçlarının alana katkı sağlaması mümkündür” (Doğan ve Çermik, 2016, s. 170).

Araştırmanın Önemi / Problemi

Alan yazın tarandığında, Türkiye’de öğrencilerin dinlemeye yönelik tutumlarını ortaya koymak üzere geliştirilen ya da uyarlanan sınırlı sayıda ölçme aracı olduğu ve 5. sınıflara yönelik ölçme aracının olmadığı görülmektedir. Bu nedenle, güncel ve yeni ölçme araçlarının bu alanda daha başarılı ölçme ve değerlendirme imkânı sağlayacağı ve ihtiyacı karşılayacağı düşünülmektedir. Bu amaçla ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinlemeye yönelik tutumlarının belirlenebilmesi için, bir tutum ölçeğine ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Çalışmada ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinlemeye yönelik tutumlarını tespit etmek amacıyla bir tutum ölçeğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu anlamda, geliştirilen ölçeğin alana katkıda bulunması beklenmektedir.

1. Yöntem

Ölçeğin geliştirilmesinde alan yazından, öğrenci ve öğretmen görüşlerinden, alanında yetkin uzman kişilerin düşüncelerinden yararlanılmıştır. Ölçek geliştirme sırasında, problemi tanıma, madde yazımı, uzman görüşü ve analizler (Büyüköztürk, 2012) basamakları takip edilmiştir. İlgili literatür taranarak araştırmanın problemi tespit edilmiştir. Öğrencilerden elde edilen kompozisyon ve serbest yazmalar da dikkate alınarak madde havuzu oluşturulmuştur. Bu maddeler Türkçe öğretmeni, eğitim bilimleri ve Türkçe eğitimi uzmanlarından oluşan 7 alan uzmanı tarafından incelenmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ölçek 5’li likert yapıda olup puanlamalar “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde sıralanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 110, en düşük puan ise 22’dir.

1.1. Çalışma Grubu

Çalışma grubunun tespitinde Kars il merkezinde bulunan ortaokullar içinden rastgele örneklem seçimi kullanılmış ve bu doğrultuda üç ayrı ortaokul ele alınmıştır. Bu okullarda öğrenim gören 5. sınıftaki öğrencilerden açımlayıcı faktör analizi için toplam 135 ve doğrulayıcı faktör analizi için 237 öğrenci seçilmiştir.

1.1.1. Ölçme Aracının Geliştirilmesi

Bu çalışmada ilk olarak açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Bu amaçla 135 ortaokul öğrencisinden veri toplanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre faktör yükü 0,5'ten düşük olan ve birbirine benzeyen 13 madde ölçekten çıkarılmıştır.

1.2. Bulgular ve Yorumlar

1.2.1. Açımlayıcı Faktör Analizi

Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği'nin geliştirilmesi sürecinde öncelikle 135 kişiden toplanan veri seti ile açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır.

1.2.2. Bulgular

Öncelikle elde edilen verilerin faktör analizi için uygunluğuna bakılmıştır. Bunun için KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değeri dikkate alınmıştır (Eroğlu ve Kalaycı, 2008, s. 45). Elde edilen sonuçlarına göre ölçeğin KMO değeri 0,94 bulunmuştur. “KMO katsayısı 1'e yaklaştıkça verilerin analize uygun olduğu, 1 olmasında ise mükemmel bir uyum olduğu anlamına gelir. Verilerin faktör analizine uygunluğu için KMO katsayısının en azından 0,60'dan yüksek olması beklenir” (Susar Kırmızı, 2012, s. 2356). Bu çalışmada elde edilen değere göre örneklemin yeterli olduğu sonucuna varılmıştır. “Barlett Sphericity testi verilerin çok değişkenli normal dağılımını incelemek için kullanılan bir tekniktir” (Eroğlu ve Kalaycı, 2008, s. 45). Elde edilen Ki-kare test istatistiğinin anlamlı olması verilerin çok değişkenli normal dağılım gösterdiğinin kanıtıdır. Barlett Sphericity testi sonucuna göre Approx Chi-Square=341,21 olarak bulunmuştur. “Bartlett küresellik testinin sonucu 0,05 düzeyinde anlamlı çıkmıştır ($p=0,000$) ve bu sonucun anlamlı çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu gösterir” (Büyüköztürk, 2012, s. 70). Buna göre verilerin faktör analizi için uygun olduğu söylenebilir.

İlk olarak faktör döndürme yöntemi olarak Principal Axis Factoring metodu kullanılarak faktör analizi 35 madde ile çalıştırılmıştır. Principal Axis Factoring metodu sosyal bilimlerde en sık kullanılan faktör analizi yöntemidir (Warner, 2012) ve faktör analizi yapılırken PCA değil Principal Axis Factoring metodunun kullanılması daha uygun görülmektedir (Matsunaga, 2010; Warner, 2012).

Bulgulara göre faktör yükleri ,5'in altında olan ve birbirine anlamca benzeyen maddeler ölçekten çıkartılmıştır. Sonuç olarak tek faktör yapılı bir ölçek elde edilmiştir. Bu faktör toplam varyansın %47,4'lük kısmını açıklamaktadır ve “dinleme tutumu” olarak adlandırılmıştır. Bu tek faktör yapısı için iç tutarlılık hesaplanmış ve Cronbach alfa değeri ,91 olarak bulunmuştur. Dolayısıyla, veri setinden elde edilen sonuçların oldukça güvenilir olduğu söylenebilir. Bu sonuçlara göre her bir maddenin, bu tek faktör üzerindeki yük miktarı, Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. DİYTÖ’de (Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği) Bulunan Madde ve Faktör Yükleri

Maddeler	Faktör
1. Dinlemeyi severim.	.718
4. Dinlemek sosyalleşmek için gereklidir.	.560
6. Dinlemek iletişimin öncelikli adımındır.	.736
7. Hayatta başarılı olabilmek için iyi bir dinleyici olmak gerekir.	.673
8. Dinlemede iyi olduğumu düşünüyorum.	.677
9. Dinlerken, yeni şeyler öğrenebildiğim için mutlu oluyorum.	.713
15. Dinlemek, duyguları anlamanın en güzel yoludur.	.634
17. Dinlemek benim için nefes almak gibidir.	.661
19. Dinleme hayatımda önemli bir yer kapsar.	.749
21. Dinlemek kültürün aktarımı için önemlidir.	.737
22. Dinleme ile ilgili etkinlik ve çalışmalar yapmaktan keyif alırım.	.703
23. Dinleme öğrenmenin önemli bir parçasıdır.	.749
24. Dinleme ciddiye alınması gereken bir beceridir.	.718
10. Dinlemek benim için önemli bir ihtiyaçtır.	.710
12. İyi bir dinleme doğru iletişimin anahtarıdır.	.717
14. Bence iyi bir dinleme için ortam önemlidir.	.657
29. Dinleyerek karşıdaki konuşmacıya saygımı gösteririm.	.679
37. Dinlediğim konu içinde geçen önemli sözleri fark ederim.	.721
39. Dinlediklerimle ilgili çıkarımlar yaparım.	.724
13. Dinlemeden önce hazırlık yaparım.	.625
16. Dinlemek, düşünceleri anlamak için gereklidir.	.725
20. Dinlemek eğlencelidir.	.713

Tablo 1 incelendiğinde “Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeği”nin faktör yüklerinin .50 ile .75 arasında değerler aldığı görülmektedir. (Ölçek oluşturulurken yazılan olumsuz maddeler yapılan analizler sonucunda gereken değerleri vermedikleri için ölçekten çıkarılmıştır.) “Bir

yarısı olumlu diğer yarısı olumsuz maddelerden oluşan test tipi genellikle, rastgele işaretleme yapanları ayıklamak için kullanılıyor olsa da, Türkçede tersine dönmüş (reverse) ifadeleri anlamakta bazı sorunlar yaşanabilmektedir. Bir testteki toplam maddelerin yarısı olumlu diğer yarısı olumsuz olacak şekilde madde yazılmaktan kaçınılmalıdır” (Şeker ve Gençdoğan, 2006, s. 8). “Faktör yüklerinin yeterli sayılması için .50 değeri ölçüt olarak alınmıştır. Faktör yük değerinin 0.45 ya da daha yüksek olması seçim iyi bir ölçüdür. Ancak uygulamada az sayıda madde için bu sınır değer 0.30’a kadar indirilebilmektedir” (Büyüköztürk, 2006, s. 36).

Faktör analizi sonucu tek alt boyut elde edilmiştir. Ölçek toplamda 22 maddeden oluşmaktadır.

1.2.3. Doğrulayıcı Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliğinin uyum değerlerine için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Lisrelde yapılan analiz sonuçları paylaşılmıştır. Yeni bir örnekleme 22 maddelik DİYTÖ için DFA yapılmıştır.

1.2.3.1. Çalışma Grubu

Çalışmanın bu aşaması için önceki çalışma grubunun seçildiği okullardan fakat farklı şubelerdeki öğrencilerden veriler elde edilmiştir. Bu yolla seçilen çalışma grubunu 5. sınıfta öğrenim gören 235 öğrenci oluşturmuştur.

1.2.3.2. Bulgular

Bu aşamada 22 maddelik DİYTÖ için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarında uyum katsayılarına bakıldığında modelin veri setine iyi uyum sağladığı görülmüştür ($\chi^2/sd = 1,70$; CFI = .97; GFI = .95; NFI = .94; NNFI = .95; RMSEA = .070). Bu değerler ölçeğin farklı örneklem grupları için de kullanılabilir derecede geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir.

Sonuç ve Tartışma

Çalışmada, 5. sınıf öğrencilerinin dinlemeye yönelik tutum düzeylerini belirleyebilmek amacıyla tek alt boyuttan oluşan 22 maddelik bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçek 5’li likert yapıda olup; ölçekten alınabilecek en yüksek puan 110, en düşük puan ise 22’dir.

Sonuç olarak elde edilen 22 madde ile yapılan faktör analizine göre, ölçeğin tek faktörden oluştuğu tespit edilmiştir. Bu faktör toplam varyansın %47,4’lük kısmını açıklamaktadır. Elde edilen tek faktör “dinleme tutumu” olarak adlandırılmıştır. Bu tek faktör yapısı için iç tutarlılık hesaplanmış ve Cronbach alfa değeri .91 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar ışığında yapılan doğrulayıcı faktör analizine (DFA) göre ise ölçeğin; uyum katsayılarına bakıldığında modelin veri setine iyi uyum sağladığı görülmüştür ($\chi^2/sd = 1,70$; CFI = .97; GFI = .95; NFI = .94; NNFI = .95; RMSEA = .070).

5. sınıf ortaokulun ilk adımı olması nedeniyle oldukça önemlidir. Zira bireyler için ilkökul bitmiş, dil becerileri ve soyut düşünme düzeyi gelişmiştir. Aynı zamanda sonraki eğitim hayatıyla ilgili kararlar şekillenmeye başlamıştır ve bu sınıf düzeyi için bu konuda geliştirilen dinleme ölçeği olmaması ihtiyacı gündeme getirmiştir. Çalışma grubu bu nedenle seçilmiştir. Dinleme, dilin diğer becerileri gibi bireye kazandırılmaya çalışılan bir beceridir. Bu becerinin öneminin kavranması ve bireylerin bu hususta düşüncelerinin tespit edilmesi, öğretim sürecinde yaşanacak olası aksilikleri önlemesi açısından gereklidir. Bütün bunlar ışığında bu çalışma, 5. sınıf öğrencilerinin dinlemeye yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Öncelikle sorular

gereken hususlar dikkate alınarak oluşturulmuş ve uygulamalar yapılmıştır. Elde edilen veriler ve analizler sonucunda ölçeğin geçerli ve güvenilir bir yapıda olduğu tespit edilmiştir. Bu anlamda ölçeğin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Allport, G. W. (1929). The composition of political attitudes. *Amer. J. Sociol.*, 35, 220-238.
- Aydoğan, R. (2008). *Okumaya karşı olumlu ve olumsuz tutum, 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde kullandıkları okuduğunu anlama stratejileri ve yaratıcılık düzeyleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal bilimler için veri analizi elkitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorumu*. Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Demirel, Ö. ve Şahinel, M. (2006). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Doğan, B. ve Çermik, H. (2016). Kitap okumaya yönelik tutum ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Education Sciences*, 11(4), 168-183.
- Eroğlu, A. ve Kalaycı, Ş. (ed.). (2008). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni insan ve insanlar*. Ankara: Evrim Basım Yayım ve Dağıtım.
- Karakuş Tayşi, E. ve Özbay, M. (2016). Ortaokul öğrencileri için dinlemeye yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(2), 187-199.
- Kurudayıoğlu, M. ve Kana, F. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme becerisi ve dinleme eğitimi özyeterlik algıları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 245-258.
- Matsunaga, M. (2010). How to factor-analyze your data right: Do's, don'ts, and how-to's. *International Journal of Psychological Research*, 3(1), 97-110.
- Melanlıoğlu, D. (2013). Ortaokul öğrencileri için dinleme kaygısı ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel sayısı*, 6(11), 851-876.
- Morgan, C. T. (1991). *Psikolojiye giriş*. (çev. Arıcı, H., Aydın, O. vd.). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları.
- Stanfield, G. M. (2006). *Incentives: the effects on reading attitude and reading behaviors of third-grade students*. Georgia College and State University.
- Susar Kırmızı, F. (2012). Öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik tutum ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(3), 2353-2366.
- Şahin, A. ve Aydın, G. (2009). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi dinleme becerisi farkındalıklarının belirlenmesine yönelik bir anket geliştirme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(9), 454-464.

- Şahinli, A. (2008). *Hikâye okumanın okuduğunu anlamaya ve Türkçe dersine yönelik tutuma etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şeker, H. ve Gençdoğan, B. (2006). *Psikolojide ve eğitimde ölçme aracı geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Thurstone, L. L. (1932). The measurement of social attitudes. *J. Abnorm. Soc. Psychol.*, 26, 249-269.
- Uçgun, D. (2016). Ortaokul öğrencilerinin okuma ve dinleme kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(4), 1958-1970.
- Ürün Karahan, B. ve Alyılmaz, S. (ed.) (2018). *Okuma eğitimi*. Anı Yayıncılık.
- Warner, R. M. (2012). *Applied statistics: from bivariate through multivariate techniques: from bivariate through multivariate techniques*. UK: Sage.
- Yurdugül, H. (2012). Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerlik indeksinin kullanımı. <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~yurdugul.pdf> adresinden 28.10.2016 tarihinde indirilmiştir.

Extended Abstract

One of the basic skills, listening is a process for the individual to understand and make sense of the stimuli from the outer world by reinforcing it with the information obtained previously. “It is an activity of perfectly understanding the message intended to be given by a person who speaks and giving a reaction to the aforementioned stimuli” (Demirel and Şahinel, 2006, p. 72). Listening is also a tool that provides communication. “Defined as making sense of the sounds heard; listening is among the basic elements of the communication process” (Uçgun, 2016, p. 1959). On the other hand, the individual needs to listen properly in the process of understanding what is being listened to. “Listening requires an effort to receive and interpret the message for the communication to occur properly, rather than watching the opposite party in a passive structure” (Melanlioğlu, 2013, p. 852).

The individual's experiences and life processes have a great effect on her/his emotions and thoughts. Considering this point of view, every individual should be evaluated with her/his experiences. “An important point regarding attitudes is that they are considered as extensive and general (simple and non-specific) determinants of behavior” (Allport, 1929). Thurstone (1932) defines attitude as an effect against or aimed at a psychological object. Many skills are gained in or tried to be gained in the individual in her/his education life. Listening is one of these skills.

When examining the literature; the scales related to listening are aimed at topics such as “anxiety of listening” (Melanlioğlu, 2013), and “listening self-efficacy” (Kurudayioğlu and Kana; 2013), “listening skill awareness” (Şahin and Aydın, 2009). Therefore, this study is believed to contribute to the literature, because it comprises grade five secondary school students and aims to measure an attitude without imposing any limitation regarding listening. Also, it is likely for up-to-date assessment tools with higher validity and reliability to contribute to the literature (Doğan and Çermik, 2016).

Upon the literature review, it is seen that there is a limited number of assessment tools developed or adapted to reveal the listening attitudes of students in Turkey. Moreover, there is no assessment tool for five-grade students. Thus, it is thought that up-to-date and new assessment tools will provide an opportunity for more successful assessment and evaluation in this field and meet the need. For this purpose, it is believed that there is a need for an attitude

scale to determine the listening attitudes of secondary school five-grade students. In the study, it was aimed to develop an attitude scale to determine the listening attitudes of secondary school five-grade students. In this sense, the scale is expected to contribute to the literature. The data acquired from the application of the scale is believed to contribute to teachers and families in terms of determining listening, which is among the reasons affecting student success in schools, and emotions and thoughts related to listening, identifying the reasons of negative attitudes and removing these factors (Susar Kırmızı, 2012).

“In the study, the experimental process was adopted because a factor analysis was made by conducting an experimental study on a convenient sample in scale development” (Yurdugül, 2012, p. 8). The scale was developed using the literature, student and teacher views, thoughts of field experts and construct validity analyses. During the scale development, steps of problem recognition, item writing, expert opinion, and analyses (Büyüköztürk, 2012) were followed. The problem of the study was determined by reviewing the relevant literature. An item pool was created based on the compositions and free writings acquired from the students. These items were analyzed by seven field experts comprising a Turkish teacher and educational sciences and Turkish education experts and necessary revisions were made. Two steps were followed in the analysis process. As a result of the factor analyses that were made separately, similar items were omitted from the scale.

In the five-point Likert scale, the scorings range as follows: “Strongly Agree”, “Agree”, “Uncertain”, “Disagree”, and “Strongly Disagree”. The highest and lowest scores of the scale are 110 and 22, respectively.

The study group consisted of three secondary schools in the city center of Kars which were chosen via the random method. Among the five-grade students receiving education in these schools, a total of 135 students for the exploratory factor analysis and 237 students for the confirmatory factor analysis were chosen.

As a consequence, according to the factor analysis which was made with 24 items acquired from the Listening Attitude Scale; it was determined that the scale comprised a single factor. This factor explained 47.4% of the total variance. The single factor acquired was named as “listening attitude”. Internal consistency was calculated for this single factor structure and the Cronbach's alpha value was found to be .91. According to the Confirmatory Factor Analysis (CFA) which was made in the light of these results; the fit coefficients of the scale revealed that the model had a good fit with the data set ($\chi^2/sd = 1.70$; CFI = .97; GFI = .95; NFI = .94; NNFI = .95; RMSEA = .070).

Grade five is crucial because it is the first step in secondary school. Individuals have completed primary school and have developed their language skills and abstract thinking. Also, they have begun to shape their decisions about the next education life. Lack of a scale in this field has brought the need to agenda. The study group was thus chosen. Listening, like all other skills of language, is a skill to be brought in the individual. Comprehension of the importance of this skill and determination of individuals' thoughts about this issue are necessary to prevent possible problems to be faced in the educational process. In light of all these, the study aimed to determine the listening attitudes of five- grade students. First of all, questions were created based on necessary points, and then applications were conducted. As a result of the data acquired and the analyses; it was found that the scale had a valid and reliable structure. In this sense, the scale is believed to contribute to the literature.

